चिन्मय-विद्यालयः, नवदेहली

सुघोषः

ई- संस्कृत-समाचारपत्रम्, संस्कृतविभागः(2023-24)

||हरिः ॐ ||

||ॐ श्री चिन्मय-सद्गुरवे नमः ||

प्राचार्या-अर्चना सोनीवर्या

शिक्षा नाम- "मानवान्तर्निहितशक्तीनां बहिरानयनम्"

अस्याः शिक्षायाः मुख्योद्देश्यं भवति यत् उत्तम-चरित्रनिर्माणं तत् च अहं भावये संस्कृतभाषया उत संस्कृतविषयद्वारा एव साध्यमस्ति अतः सर्वेऽपि स्वात्मानं सन्तोषयितुम् अध्यात्मिकं मार्गमेव अनुसरन्ति तत् च अध्यात्मिकं ज्ञानं सम्पूर्णतया यदि विज्ञेयं तदर्थमपि संस्कृतस्य ज्ञानम् नितान्तम् आवश्यकम् ।

संस्कृतवाङ्गमयस्थ-ज्ञानराशिः न केवलं पुरातनं वरन् साम्प्रतिकं विश्वमपि बन्धुत्वभावनया कुटुम्बीकर्तुं समर्था वर्तते, अस्मादेव प्रेरितो विश्वस्तरीयः (G-20) इत्याख्यः कार्यक्रमः प्रवर्तितः, यस्य च ध्येयं "*वसुधैव कुटुम्बकम्*" इति वर्तते ।

नवीनतमस्यास्य वाङ्मयस्य नित्यमन्थनात् सञ्ज्ञायमानस्य नूतनज्ञानराशेः समाजे प्रचारोऽस्माकम् आधुनिकतमा आवश्यकता इति उपलक्ष्य अस्मत् विद्यालयस्य संस्कृतविभागीया "*सुघोषः*" इति नामधेया ई-पत्रिका समेषां पाठकानां ज्ञानविज्ञानं वर्धयिष्यतीति मे शुभाभिकामाः ।

प्रबन्धिका– शिबानी खुरानावर्या

ॐ श्रीचिन्मयसद्गुरवे नमः ।

वन्दे संस्कृत-मातरम् ॥

हरिः ॐ । नमो नमः । तृतीयस्य चन्द्रयानस्य शशिनः दक्षिणध्रुवे मृदु-अवरोहणेन भारतं विश्वस्य देशानाम् समाचारशीर्षकेषु दृश्यते । अद्यतन-उत्सवस्य कृते अस्य प्रासंगिकता अस्ति यत् सम्पूर्णः परियोजना-दलः भारतीयशास्त्रेषु निगूढेभ्यो सूक्ष्मज्ञानेभ्यः अस्याः परियोजनायाः सफलतायाः श्रेयः ददाति । अतः अपि महत्त्वपूर्णं तथ्यमेतत् यत् संस्कृतं ज्ञातॄणां जनानाम् एव एतानि सूक्ष्मज्ञानानि प्राप्यन्ते स्म! यथा विश्वमखिलं, भारतीयाः च स्वयं - संस्कृतग्रन्थेषु, शास्त्रेषु, संस्कृतभाषायामपि च - निगूढां निधिं अवगच्छन्ति, वयं पूर्णवृत्तम् आगताः इतिवत् भासते । स कालोऽपि न दूरः यदा अनेकानि राष्ट्राणि अस्याः गौरवपूर्णायाः भाषायाः अध्ययनं स्वीकुर्वन्ति । वयं भारतीयाः पृष्ठतः न अवशेषयितुम् अर्हामः इति निश्चित्य अस्माभिः करणीयम् अस्ति । संस्कृतं पठितुं तीव्रा वाञ्छा अस्ति चेत् चिन्मय इन्टरनेशनल फाउण्डेशन अथवा चिन्मय विश्वविद्यापीठम् इत्यत्र पाठ्यक्रमस्य विकल्पान् पश्यन्तु । विद्यादेवी सरस्वती सर्वेभ्यः आशीर्वादं ददातु इति एव मम अभिलाषा । हरि ॐ ।

विद्यालयीयाः मुख्यबिन्दवः

संस्कृतदिवसः

नवदेहलीस्थे चिन्मय-विद्यालये एकत्रिंशे दिनाङ्के गुरुवासरे समायोजिते संस्कृतदिवसाचरणे कार्यक्रमे विद्यालयेन विविधप्रकारकाः कार्यक्रमाः अनुष्ठिताः ।तत्र तावत् मुख्यातिथित्वेन केन्द्रीय-संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य प्रकाशनविभागोपनिदेशकाः डॉ.गणेश टी पण्डितमहोदयाः समाहूताः । तैः प्रोक्तञ्यत् संस्कृतभाषा सर्वासामपि भाषाणामाधारस्तम्भस्वरूपा या च यां कामपि भाषां दृढीकर्तुम् उत तस्यां पटुत्वं समाधातुं नितान्तमुपकरोतीति । तथैव विद्यालयप्राचार्याभिः अर्चना-सोनी-वर्याभिः उदीरितञ्यत्- अस्माकं परिचयरूपा संस्कृतभाषा या विदेशेष्वपि सम्प्रति आद्रियमाणा वर्तते सा अस्मदीयैः भारतीयैरपि सुतराम् आत्मसात्कर्तव्येति ।विद्यालयप्रबन्धिकाभिरपि उक्तञ्यत्- वैज्ञानिकीयं भाषा समैरपि छात्रैः सश्रद्धया अध्येतव्येति ।उपक्रमेऽस्मिन् विद्यालयीयैः छात्रैः राष्ट्रसेवनकार्यमेतत् इति सुमधुरं गीतं तथा च संस्कृतं भारतस्य परिचयः इति विषये सुष्ठुनाटकं प्रस्तुतीकृतम् । संस्कृतसप्ताहाङ्गत्वेन नवमी-दशमी-कक्षयोः छात्राणां भाषाकौशलविकासार्थं संस्कृतशिबिरमपि आचार्येण विनयशुक्लमहाभागेन सुष्ठुसञ्चालितम् । विशिष्टेऽस्मिन् उपक्रमे छात्राः संस्कृतस्य वार्तमानिकेन परिदृश्येन सपरिचिताः समभवन् ।सभान्ते संस्कृताध्यापकेन दुर्गाप्रसादेनमहाभागेन समेषामपि धन्यवादः व्याहृतः ।

संस्कृतदिवसम् अवलम्ब्य प्रस्तुताः कार्यक्रमाः

IX-B कक्षायाः आदित्य वी.एन् इत्याख्येन छात्रेण महत् प्रयत्नं विधाय "सन्धिर्मित्र" इत्याख्येन नाम्ना कोडिङ् विधाय अल्पीयसी वयसि अभूतपूर्वं कार्यं विहितमस्ति- यत्र द्वयोः पदयोः संस्थापनेन सन्धियुक्तं पदं परिणामत्वेन आयाति ।

पूज्यानां स्वामी-तेजोमयानन्दगुरूणां विद्यालय-वीक्षणम्

गुरुभिः अस्मद्विद्यालये समागत्य सर्वान् छात्रान् छात्रोचितव्यवहारान् तथा च अध्यापकान् अध्यापनकर्म सर्वोत्कृष्टं कर्मेति स्वामृततुल्यवचनैः अबोधयन् ।

प्राप्तपुरस्काराः छात्राः

अस्माकं छात्राः अन्येषु विविधेषु विद्यालयेषु क्षेत्रेषु वा गत्वा विविधैः पुरस्कारैः सभाजिताः समभवन् ।

छात्रैः प्राप्तानि प्रमाणपत्राणि

Ramjas International School

Sector 4, R. K. Puram New Delhi - 110022

DYNAMIX 2023

Certificate of Appreciation

This certificate is presented to Zayn of Class ______ Chinmaya Vidyalaya School for securing II position in Gaming-PC:Blackout event.

Sh. Rajnath Gupta, Chairman, Managing Committee, Ramjas Foundation

Sh. Devesh Gupta, Hony. Sec., Managing Committee, Ramjas Foundation

Mrs. Rachna Pant, Director, Ramjas International School, R.K. Puram

Ms. Richa Sharma, Principal, Ramjas International School, R.K. Puram

Sponsors ORANGE rk Uphaar

Date: 10.08.2023

Ramjas International School

Sector 4, R. K. Puram New Delhi - 110022

DYNAMIX 2023

Certificate of Appreciation

This certificate is presented to Hardik of Class ______ Chinmaya Vidyalaya School for securing II position in Gaming-PC:Blackout event.

Sh. Rajnath Gupta, Chairman, Managing Committee, Ramjas Foundation

Sh. Devesh Gupta, Hony. Sec., Managing Committee, Ramjas Foundation

Mrs. Rachna Pant, Director, Ramjas International School, R.K. Puram

Ms. Richa Sharma, Principal, Ramjas International School, R.K. Puram

Sponsors ORANGE rk Uphaar

Date: 10.08.2023

Ramjas International School

Sector 4, R. K. Puram New Delhi - 110022

DYNAMIX 2023

Certificate of Appreciation

This certificate is presented to Satvik of Class ______ Chinmaya Vidyalaya School for securing II position in Gaming-PC:Blackout event.

Sh. Rajnath Gupta, Chairman, Managing Committee, Ramjas Foundation

Sh. Devesh Gupta, Hony. Sec., Managing Committee, Ramjas Foundation

Mrs. Rachna Pant, Director, Ramjas International School, R.K. Puram

Ms. Richa Sharma, Principal, Ramjas International School, R.K. Puram

Sponsors ORANGE rk Uphaar

Date: 10.08.2023

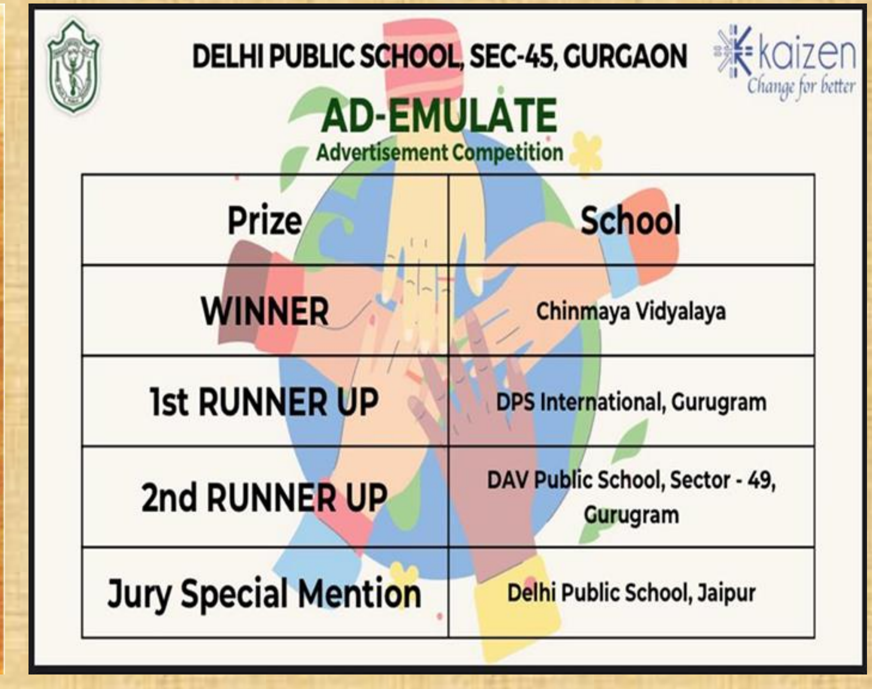

DELHI PUBLIC SCHOOL, SEC-45, GURGAON

kaizen Change for better

AD-EMULATE

Advertisement Competition

Prize	School
WINNER	Chinmaya Vidyalaya
1st RUNNER UP	DPS International, Gurugram
2nd RUNNER UP	DAV Public School, Sector - 49, Gurugram
Jury Special Mention	Delhi Public School, Jaipur

iCode GLOBAL HACKATHON 2023

RANKED CERTIFICATE

Global Hackathon 2023

19/08/2023

Mahit Nath

has Successfully Participated in

Python Beginner

India National Finals

and Secured 60 Rank out of 8000 Students

Catherine Soffer

CEO ICode Global

This Certificate can be Verified on mail at info@icode.org

Certificate Number 2023/IC202315114/E7737

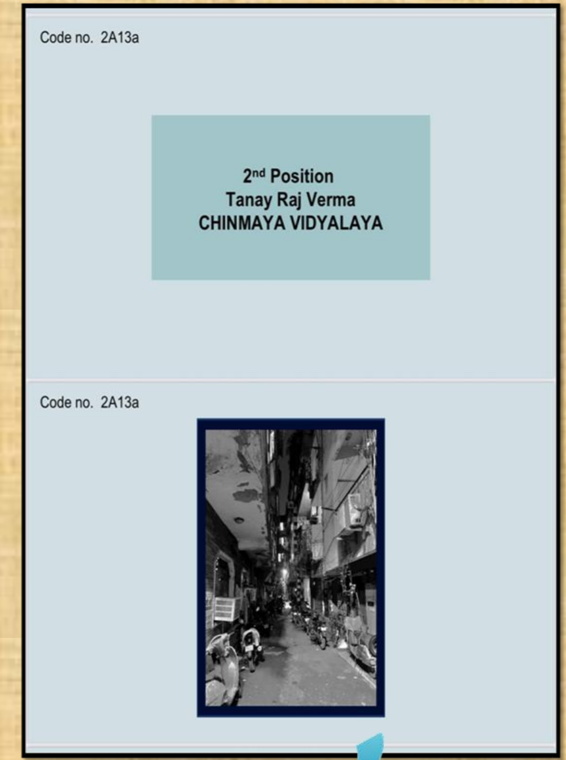

स्वीयां प्रतिभां प्रदर्शयन्तः मामकीनाः छात्राः

समाचरितोत्सवाः

अस्माकं विद्यालये विविधान्-उत्सवान् अलङ्कृत्य (पूर्वप्राथमिक-प्राथमिक-उच्चप्राथमिक-विभागेषु) अनेके कार्यक्रमाः अनुष्ठीयन्ते ।

महासमाधि-दिवसः

दिवसेऽस्मिन् स्वामी-चिन्मयानन्दैः विहितानि सामाजिक-कार्याणि तथा च तेषां विशिष्टोपदेशाः छात्राणां पुरतः संस्थापिताः ।

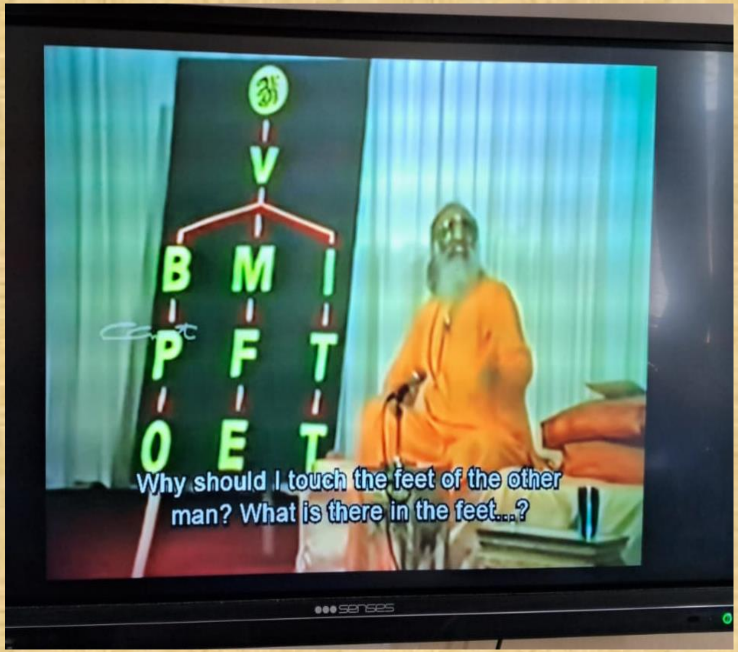

स्वातन्त्र्यदिवसः

स्वातन्त्र्यस्य अमृतदिवसः

अस्मत् परिसरे भव्यमाचरितम् ।

प्रतिगृहं त्रिवर्णध्वजः

अस्मत् विद्यालये अगस्तमासस्य पञ्चदशदिनाङ्के (15) प्रतिगृहं त्रिवर्णध्वजः इति कार्यक्रमस्य सोत्साहं समाचरणं कृतम् ।

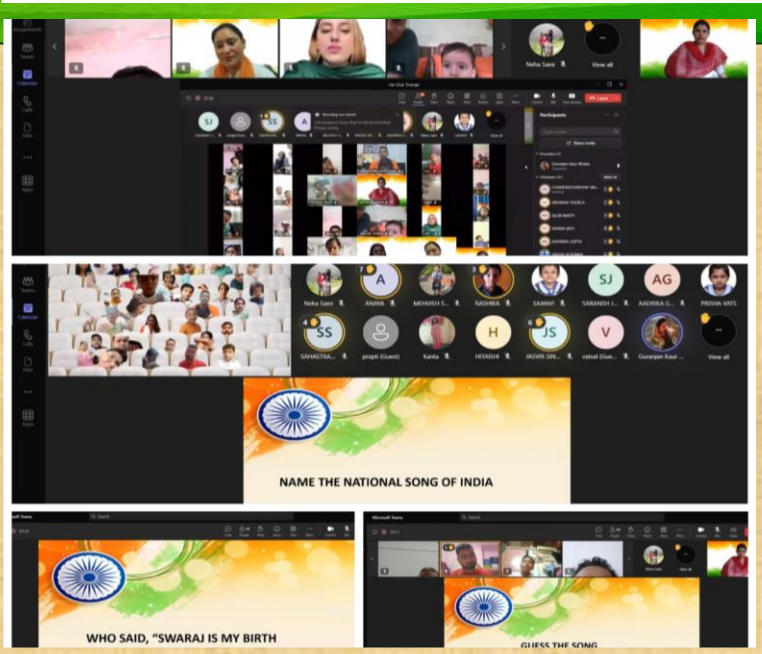

नेतृत्वपदभार-समारोहः

समारोहेऽस्मिन् चितेभ्यः छात्रेभ्यः तत्तत् दायित्वानुसारं नेतृत्वपदभारं प्रकल्पितम् ।

रक्षाबन्धनोत्सवः

भ्राताभगिन्योः विशेषोत्सवः रक्षाबन्धनोत्सवः चिन्मय-विद्यालये आचरितः, यस्यान्तर्गतं तृतीया कक्षातः पञ्चमी कक्षा-पर्यन्तम् विशिष्टा कार्यशालापि समायोजिता ।

नीलदिवस-आचरणम्
पाञ्चालिका-वाक्-प्रदर्शनम् च

अन्तस्सदनीयाः प्रतियोगिताः

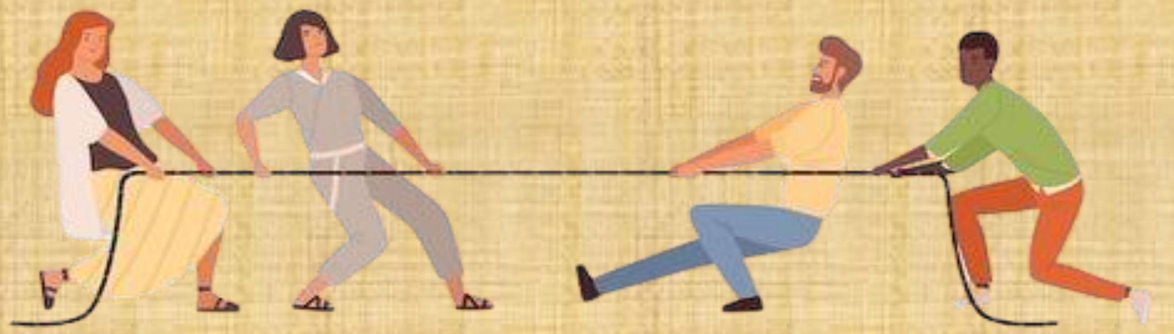

छात्राणां सर्वाङ्गीण-विकाससम्पादनाय विविधाः अन्तस्सदनीयाः प्रतियोगिताः विद्यालये समायोज्यन्ते ।

अन्तस्सदनीया लोकनृत्य-प्रतियोगिता

राष्ट्रियक्रीडा-दिवसः

शिक्षा इत्युक्ते न केवलं बौद्धिकविकासः भवति। अपितु, मनुष्यस्य सर्वाङ्गीणविकासः भवति। तदेव मनसि निधाय छात्राणां शारीरिकक्षमतां वर्धनाय विविधाः क्रीडाः समायोज्यन्ते। तासु हस्तकन्दुकक्रीडा गतमासे समायोजिता।

जम्बीरफलयुक्त-चलनम्

अन्तस्सदनीया हस्तकन्दुक-क्रीडा

बालिकानाम् अन्तस्सदनीया हस्तकन्दुक-क्रीडा

अन्तस्सदनीया हिन्दी-कवितापाठ-प्रतियोगिता

षष्ठी-कक्षातः अष्टमी-कक्षां यावत् छात्राणां हिन्दी-वाक्कौशलविकासार्थं वीर-रस-प्रधाना हिन्दी-कवितापाठ-प्रतियोगिता समायोजिता ।

अन्तस्सदनीया रङ्गवल्ली-निर्माण-प्रतियोगिता

गणितशास्त्रे प्रयुज्यमानानि विविधानि आकाराणि आधृत्य गणितविभागेन अन्तस्सदनीया रङ्गवल्ली-निर्माण-प्रतियोगिता समायोजिता ।

“क्लब” इत्याख्याः गतिविधयः

छात्राणां बौद्धिक-क्षमतोन्नयनाय विद्यालये अनेके क्लब इत्याख्याः गतिविधयः विद्यालये संस्थापिताः वर्तन्ते ।

“कलब” इत्याख्याः गतिविधयः

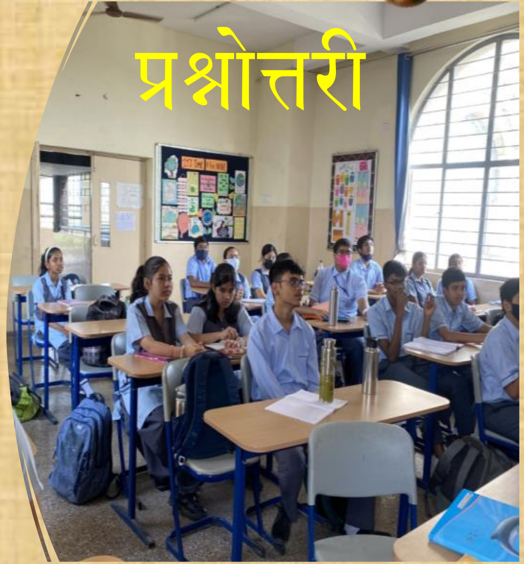

अतिरिक्ताः मुख्यबिन्दवः

हस्तकरघा-दिवस-कार्यशाला

हस्तनिर्मितानां वस्तूनां महन्महत्वं वर्तते इति अनया कार्यशालया छात्राः बोधिताः ।

छात्रचर-सम्पर्क-सत्रम्

डाँ रिद्धी गुलाटी इत्याख्यया भूतपूतर्व-छात्रया इदानिन्तनाः छात्राः बोधिताः यत्- बहून् कष्टान् शोढ्वा भूरि परिश्रमं विधाय एव स्वीयं लक्ष्यं साधयितुं शक्यते इति। उक्तं हि-

सुखं हि दुःखानि अनुभूय शोभते।

ए. टी. एल्. (ATL)

गतिविधयः

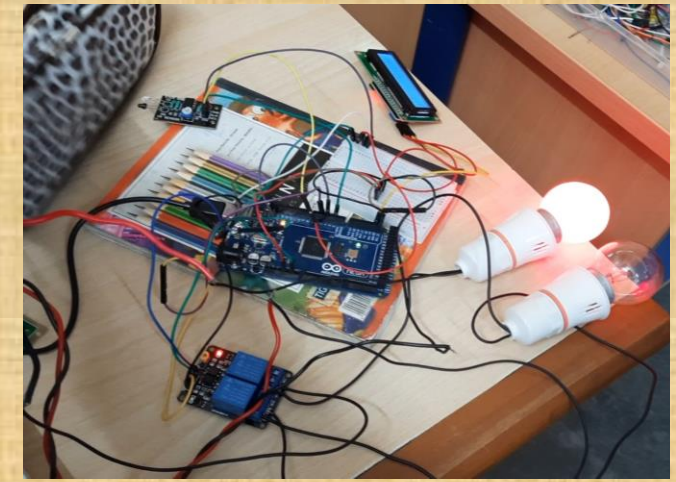

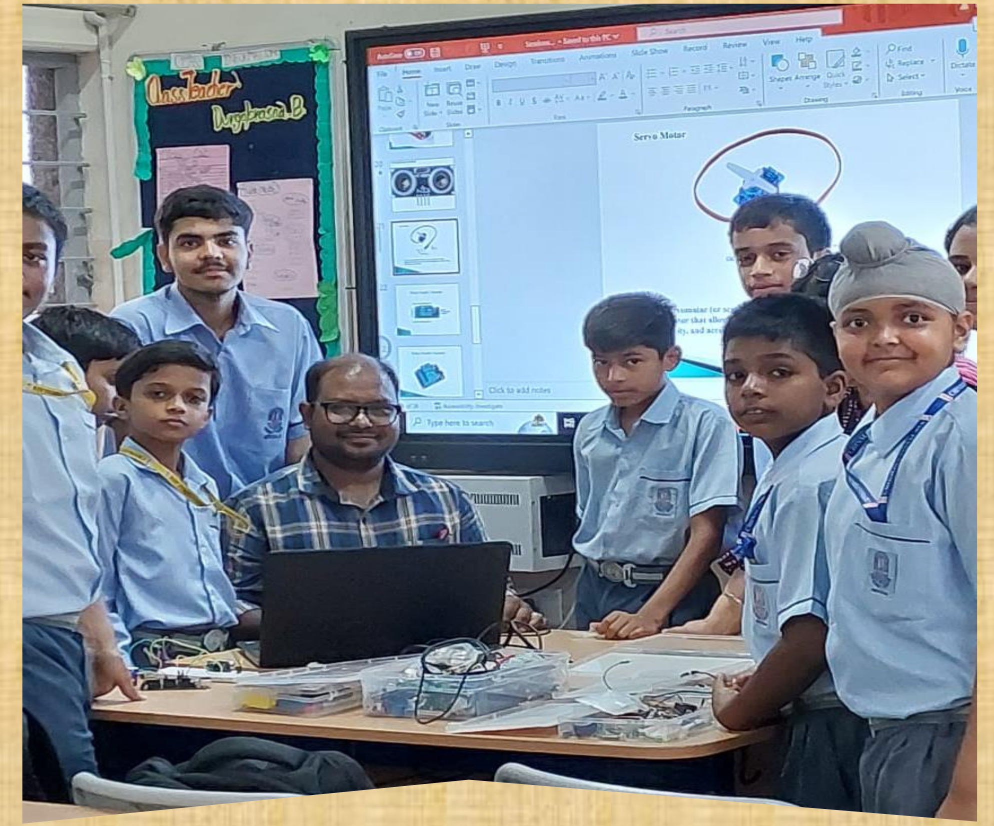

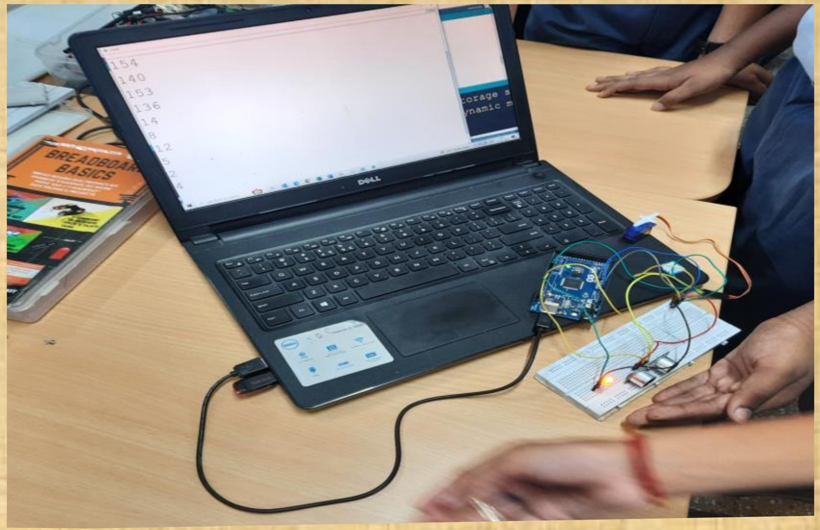

विद्यालये समायोजिताः कार्यशालाः

S.No.	Date	Name of the Webinar/ Workshop	Organization	Participants
3	19.8.23	NATIONAL CURRICULAM FRAMEWORK-FOUNDATIONAL STAGE	ORIENT BLACK SWAN	ARCHANA GAUR GURANJAN KAUR

S.No.	Date	Name of the Webinar/ Workshop	Organization	Participants
1	10.08.2023 - 12.08.2023	MASTER TRAINER PROGRAMME	CCMTEC	Ms ANJU DIXIT , MR DHIRAJ RAWAT
2	15.08.2023	AI CERTIFICATION	GUVI THROUGH SKILL INDIA DIGITAL	BRIJESH KUMAR LOSHALI
3	18.08.2023	NURTURING STARTUPS INTO REALITY	100X.VC(VENTURE CAPITALIST)	NADISHA GOSWAMI
4	21.08.2023 - 25.08.2023	TRAINING ON DEVELOPING CONTENT FOR TEACHING MATHEMATICS	CIET, NCERT	MS LATA ARORA
5	24.08.2023	CYBER SECURITY	CLOUDOLOGIC	MR BRIJESH LOSHALI, MS SAROJ BIDURI, MS HARPREET

छात्राणां कृते विद्यालये समायोजिताः कार्यशालाः

S.No.	Date	Name of the Webinar/ Workshop	Organization	Participants
1	8.08.2023	HANDLOOM IN INDIA	DELHI CRAFTS COUNCIL	CLASS VIII
2	29.08.2023	SPARSH- IMPORTANCE OF SAFE AND UNSAFE TOUCH	CHINMAYA VIDYALAYA	CLASS VI
3	30.08.2023	SPARSH- IMPORTANCE OF SAFE AND UNSAFE TOUCH	CHINMAYA VIDYALAYA	CLASS VII
4	16-29.09.2023	संस्कृतसम्भाषण-कार्यशाला	चिन्मय-विद्यालयः	कक्षा IX-X

छात्राणां प्रस्तुतिः

अस्मत् छात्रैः विविधेषु विषयेषु अनेकाः प्रस्तुतयः प्रस्तुताः,
ताश्च प्रस्तुतयः अग्रिमेषु पृष्ठेषु क्रमेण द्रष्टुम् अर्हामः ।

सुभाषितानि

रूपं प्रसिद्धं न बुधास्तदाहुर्विद्यावताम् वस्तुत एव रूपम्।

अपेक्षया रूपवताम् हि विद्या मानं लभन्ते अतितरां जगत्याम् ॥

This verse written by Mangal Dev Shastri, speaks about the importance of knowledge and how it is different from all aspects of worldly beauty. He explains that knowledge of the finer aspects of life is integral and needed to achieve success in this world. He elucidates that worldly beauty in the form of physical appearance is only superficial and that it cannot help one to truly achieve the important notions of life.

अनेकसंशयोच्छेदि परोक्षार्थस्य दर्शकम्।

सर्वस्य लोचनं शास्त्रं यस्य नास्त्यन्ध एव सः ॥

An extract from the Hitopadesha, this verse is a beautiful maxim on how one can implement studying the scriptures into their lifestyle to empower themselves. It explains how one is literally blind and powerless because of their sheer lack of wisdom and knowledge. It is said that knowledge of the scriptures enlightens an individual and empowers them toword knowing the ultimate truth.

आरभेत हि कर्माणि श्रान्तः श्रान्तः पुनः पुनः ।

कर्माण्यारभमाणं हि पुरुषं श्रीनिर्षेवते ॥

This verse is an excellent means of explaining the purpose of hard work in one's life. It directly introduces the concept of hard work and says that one needs to be consistent in their efforts to achieve success and prosperity in life.

मधुरिता XII C

छात्रैः निर्मितानि सवर्णचित्राणि

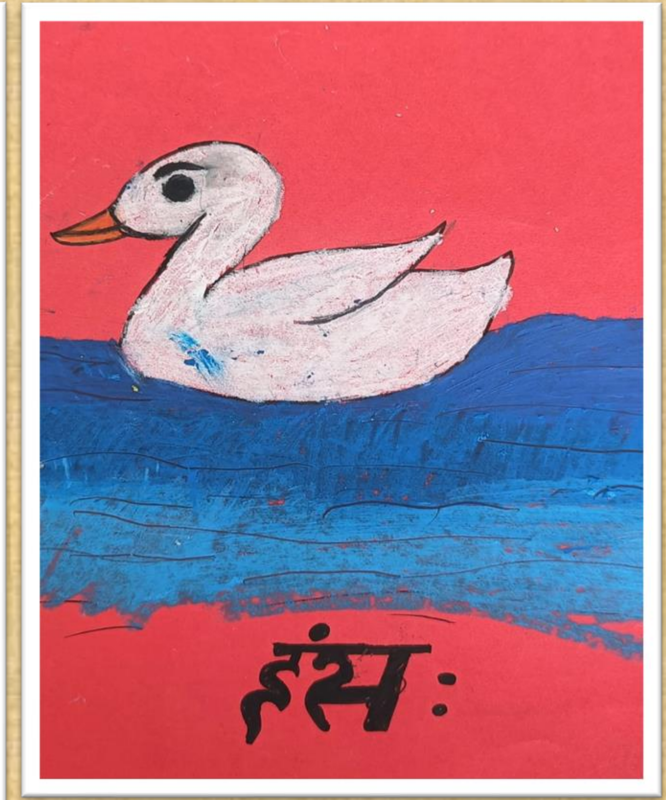

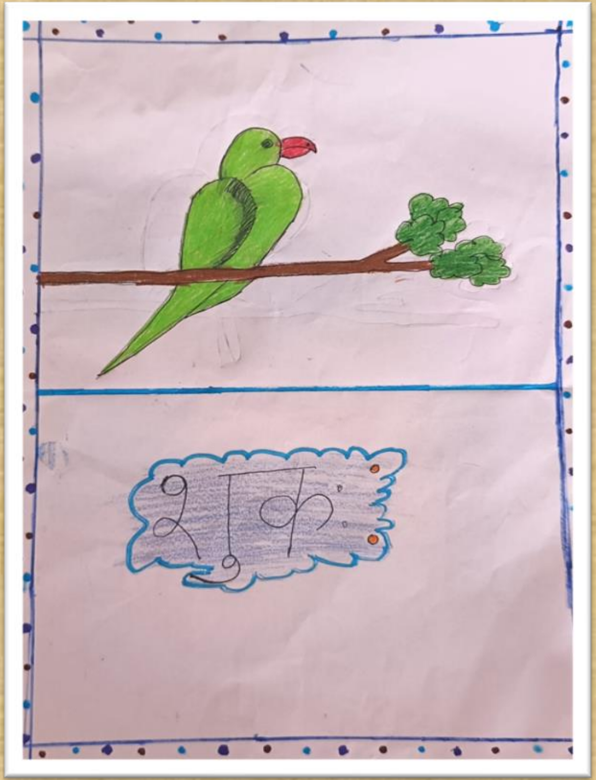

छात्रैः इष्टानि सुभाषितानि

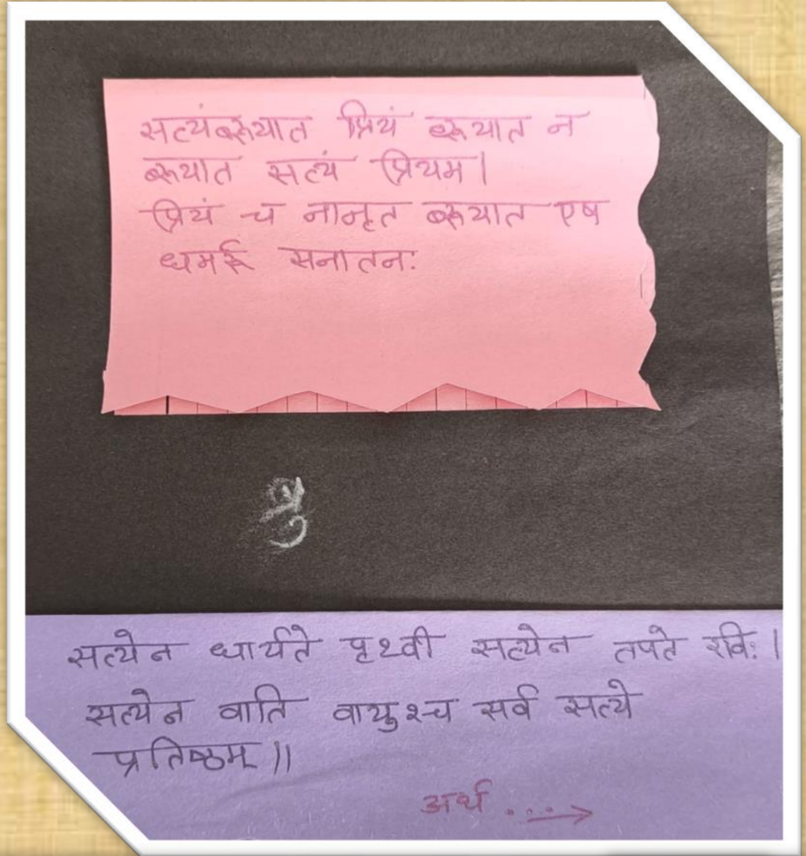

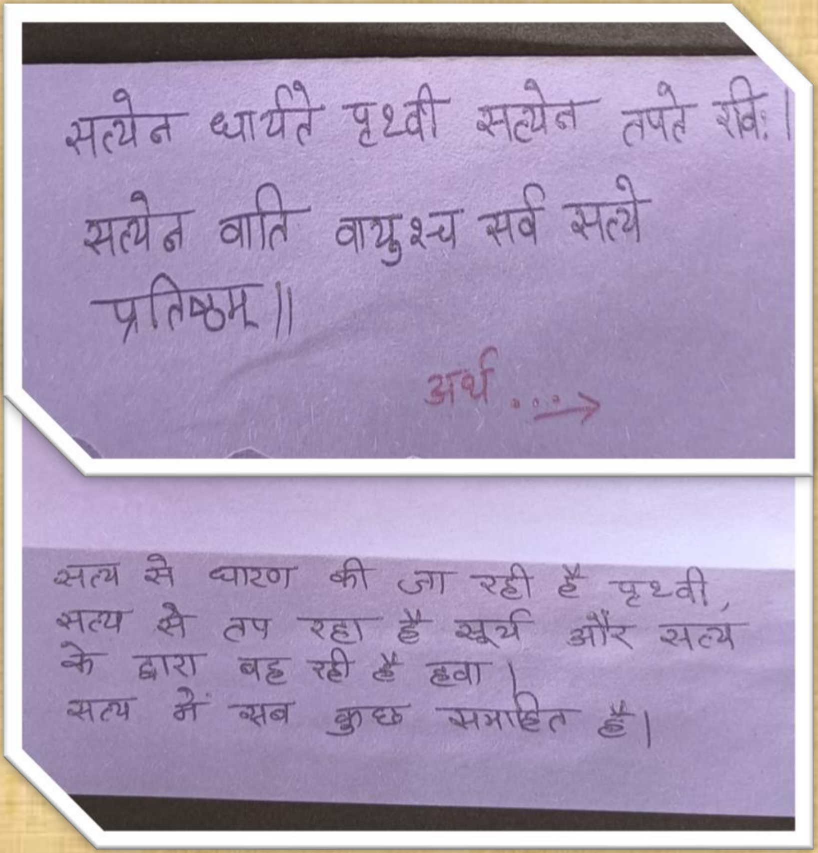

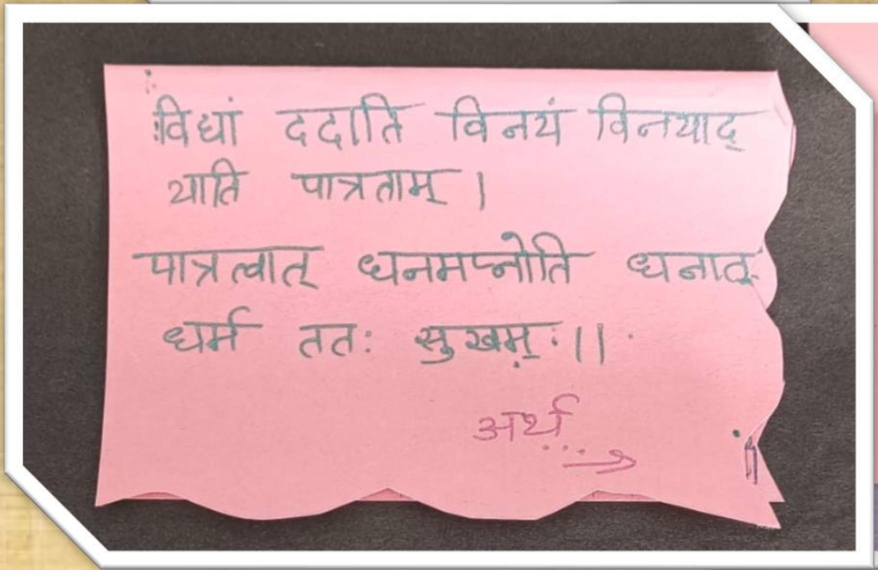

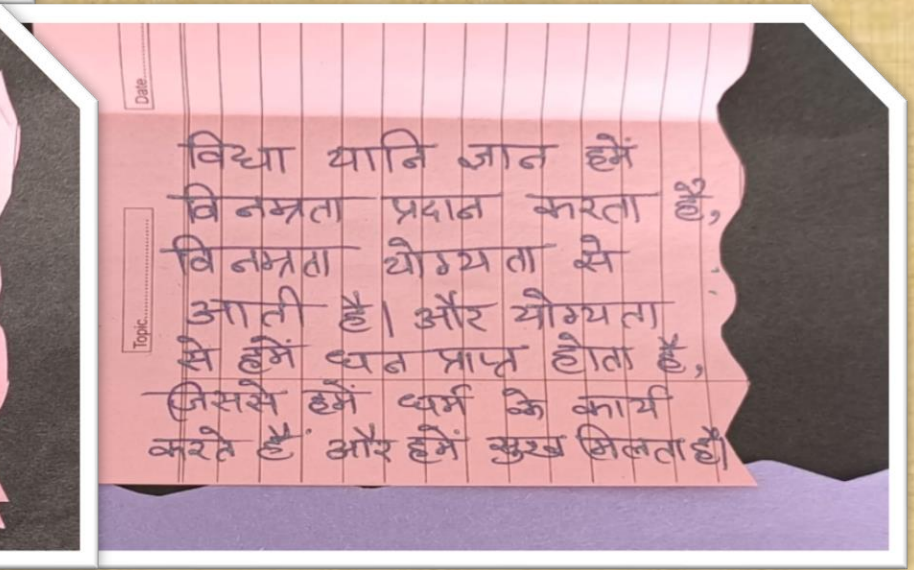

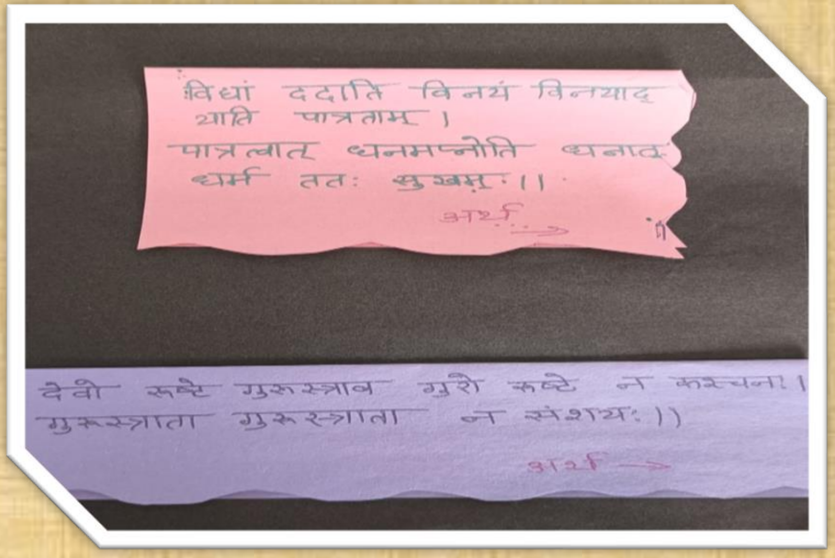

अस्माकं छात्राः संस्कृतं वैज्ञानिकम् इति प्रतिपादयितुम् इमान् विषयान् प्रस्तुतवन्तः

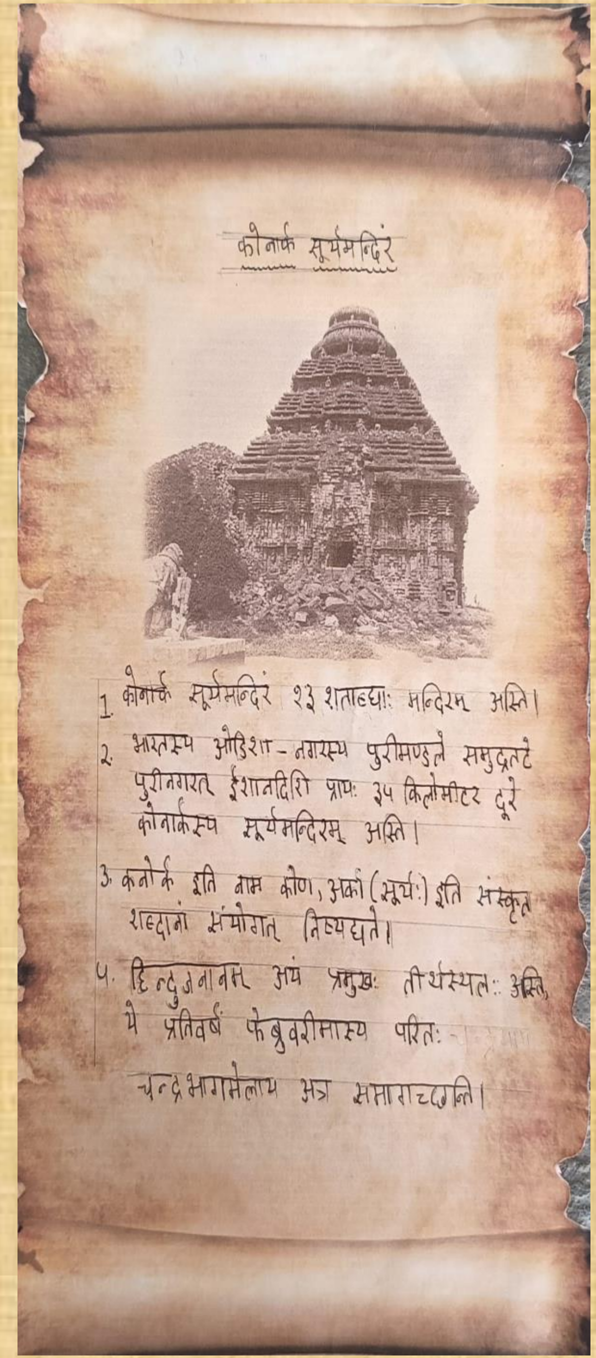

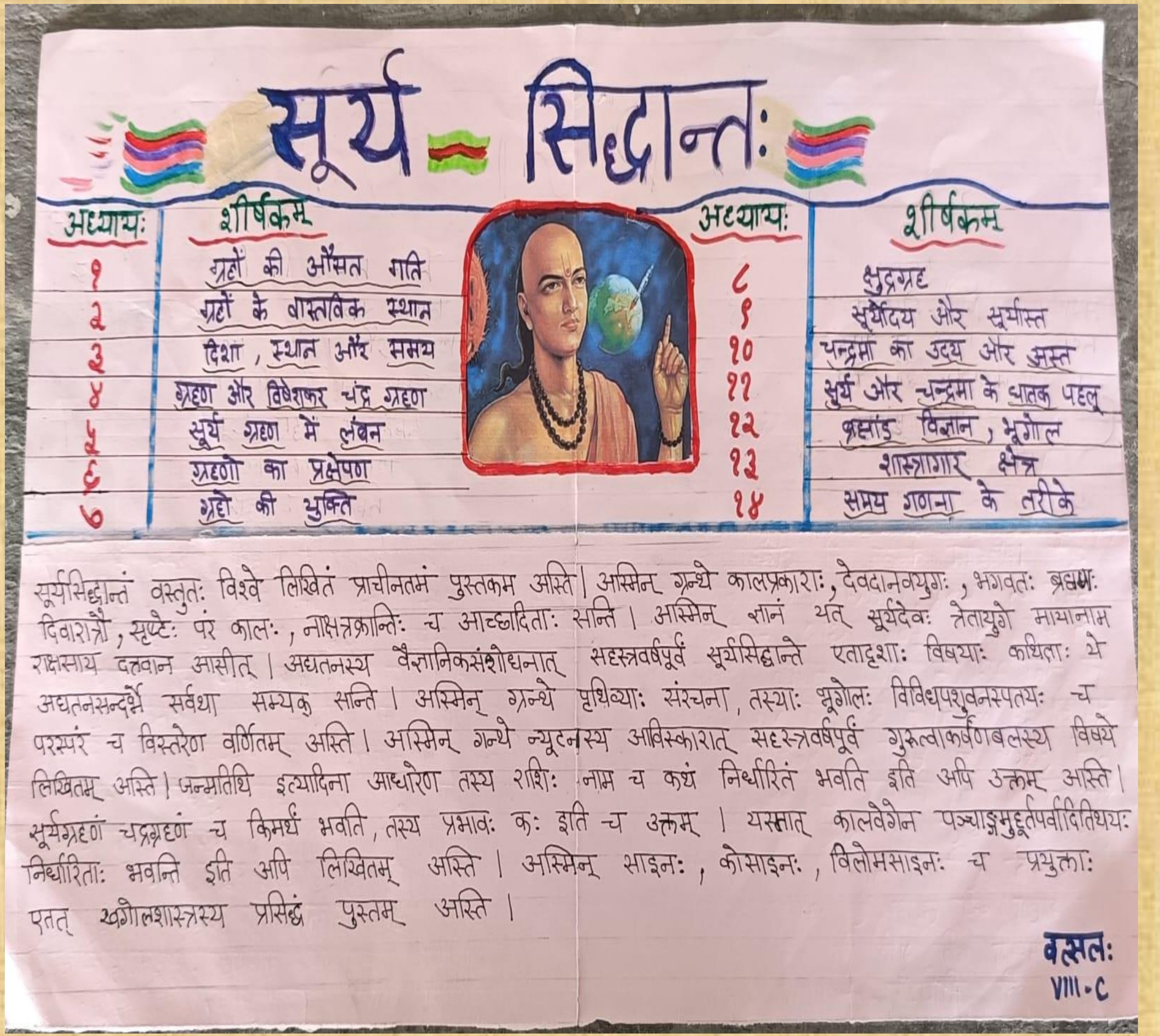

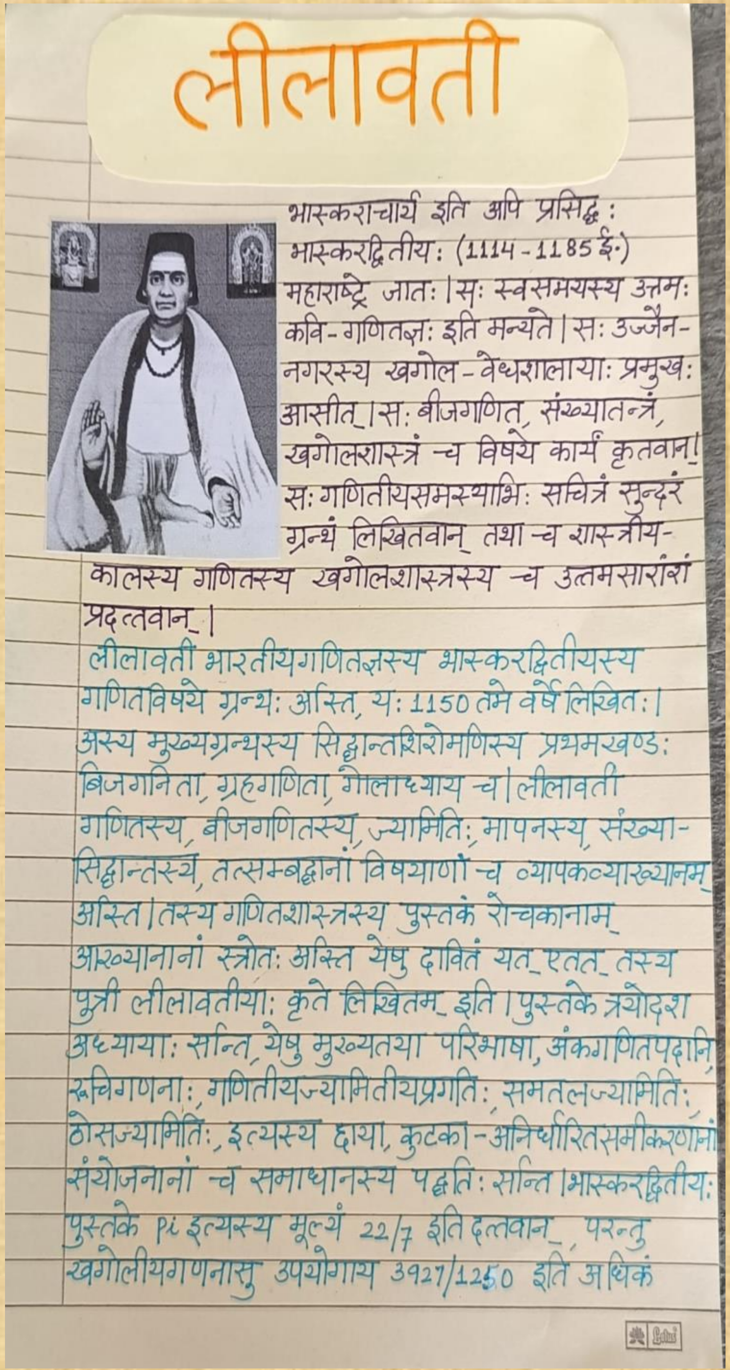

छात्रैः प्रस्तुति-कृताः संस्कृत-सम्बद्ध-हास्यकणिकाः तथा च संस्कृतस्य कवीनां सामान्य-परिचयः ।

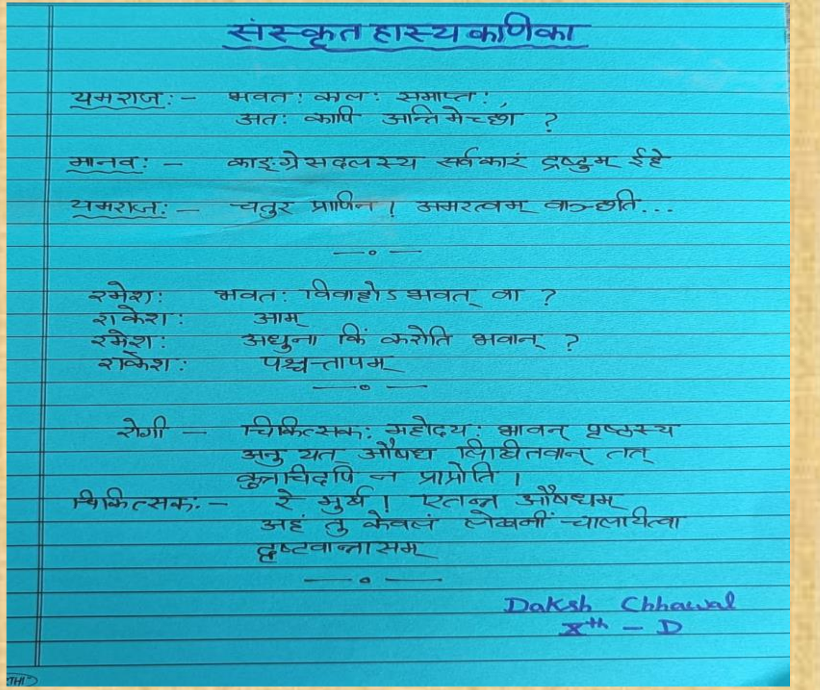
संस्कृत हास्यकणिका

यमराजः – भवतः कालः समाप्तः, अतः कापि अन्तिमेच्छा ?
मानवः – काङ्ग्रेसदलस्य सर्वकारं द्रष्टुम् ईहे
यमराजः – चतुर प्राणिन् ! अमरत्वम् वाञ्छति...

रमेशः भवतः विवाहोऽभवत् वा ?
राकेशः आम्
रमेशः अधुना किं करोति भवान् ?
राकेशः पश्चात्तापम्

रोगी – चिकित्सकः महोदयः भवान् पृष्ठस्य अनुयत औषधं लिखितवान् तत् कुत्रचिदपि न प्राप्नोति ।
चिकित्सकः – रे मूर्ख ! एतन्न औषधम् अहं तु केवलं लेखनीं चालयित्वा दृष्टवान् ।

Daksh Chhawal
X[th] – D

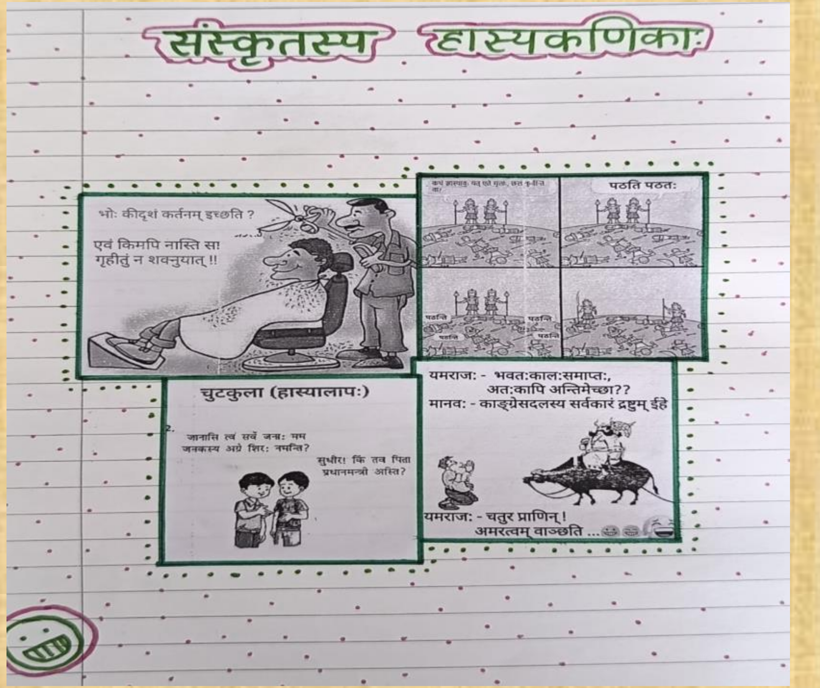
संस्कृतस्य हास्यकणिका

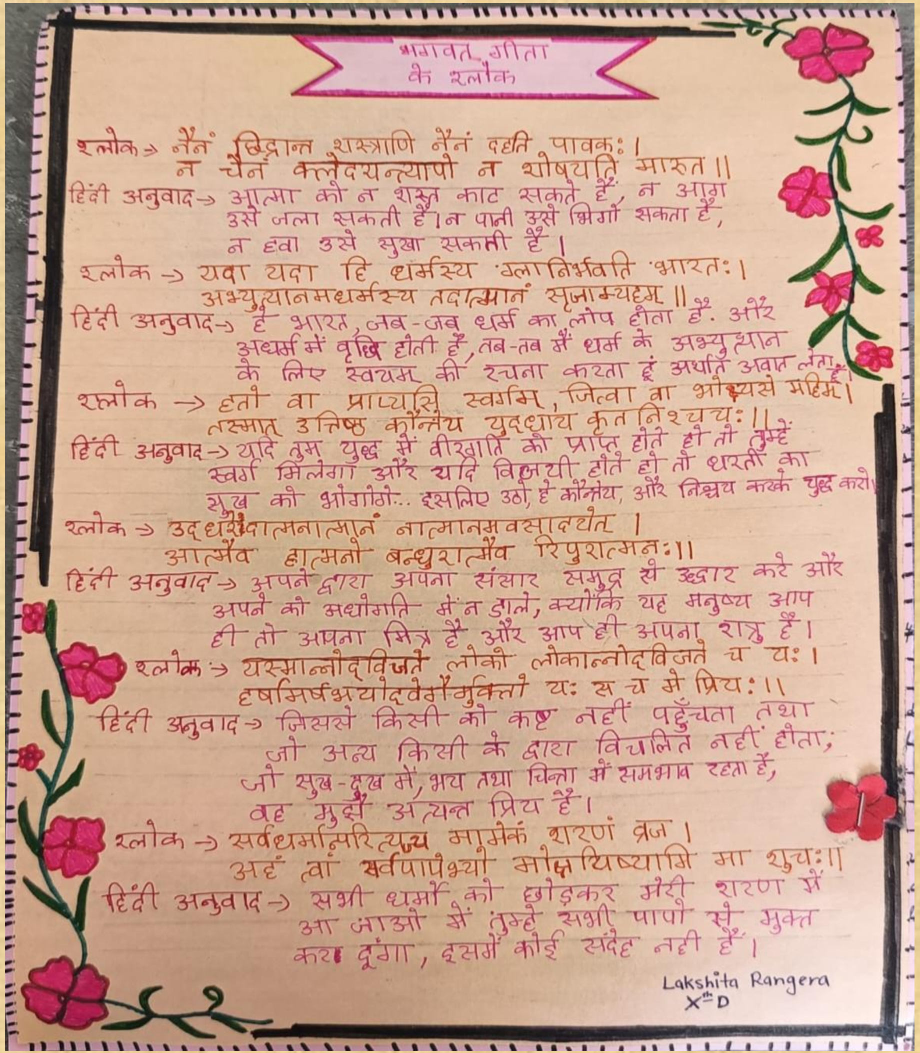
भगवत गीता के श्लोक

श्लोक → नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः । न चैनं क्लेदयन्त्यापो न शोषयति मारुतः ॥
हिंदी अनुवाद → आत्मा को न शस्त्र काट सकते हैं, न आग उसे जला सकती है। न पानी उसे भिगो सकता है, न हवा उसे सुखा सकती है।

श्लोक → यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारतः । अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥
हिंदी अनुवाद → हे भारत, जब-जब धर्म का लोप होता है और अधर्म में वृद्धि होती है, तब-तब मैं धर्म के अभ्युत्थान के लिए स्वयम् की रचना करता हूं अर्थात अवतार लेता हूं।

श्लोक → हतो वा प्राप्यसि स्वर्गम्, जित्वा वा भोक्ष्यसे महीम् । तस्मात् उत्तिष्ठ कौन्तेय युद्धाय कृतनिश्चयः ॥
हिंदी अनुवाद → यदि तुम युद्ध में वीरगति को प्राप्त होते हो तो तुम्हें स्वर्ग मिलेगा और यदि विजयी होते हो तो धरती का सुख को भोगोगे.. इसलिए उठो, हे कौन्तेय, और निश्चय करके युद्ध करो।

श्लोक → उद्धरेदात्मनात्मानं नात्मानमवसादयेत् । आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुरात्मैव रिपुरात्मनः ॥
हिंदी अनुवाद → अपने द्वारा अपना संसार समुद्र से उद्धार करे और अपने को अधोगति में न डाले, क्योंकि यह मनुष्य आप ही तो अपना मित्र है और आप ही अपना शत्रु है।

श्लोक → यस्मान्नोद्विजते लोको लोकान्नोद्विजते च यः । हर्षामर्षभयोद्वेगैर्मुक्तो यः स च मे प्रियः ॥
हिंदी अनुवाद → जिससे किसी को कष्ट नहीं पहुँचता तथा जो अन्य किसी के द्वारा विचलित नहीं होता; जो सुख-दुख में, भय तथा चिन्ता में समभाव रहता है, वह मुझे अत्यन्त प्रिय है।

श्लोक → सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं व्रज । अहं त्वां सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः ॥
हिंदी अनुवाद → सभी धर्मों को छोड़कर मेरी शरण में आ जाओ मैं तुम्हें सभी पापों से मुक्त कर दूंगा, इसमें कोई संदेह नहीं है।

Lakshita Rangera
X[th] D

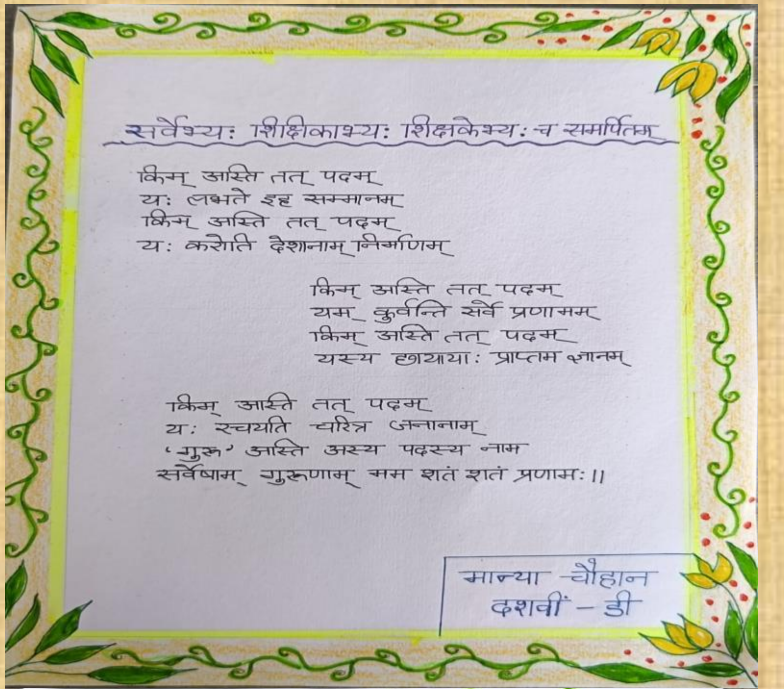
सर्वेभ्यः शिक्षिकाभ्यः शिक्षकेभ्यः च समर्पितम्

किम् अस्ति तत् पदम्
यः लभते इह सम्मानम्
किम् अस्ति तत् पदम्
यः करोति देशानाम् निर्माणम्

किम् अस्ति तत् पदम्
यम् कुर्वन्ति सर्वे प्रणामम्
किम् अस्ति तत् पदम्
यस्य छायायाः प्राप्तम् ज्ञानम्

किम् अस्ति तत् पदम्
यः रचयति चरित्रं जनानाम्
'गुरु' अस्ति अस्य पदस्य नाम
सर्वेषाम् गुरूणाम् मम शतं शतं प्रणामः ॥

मान्या चौहान
दशवीं – डी

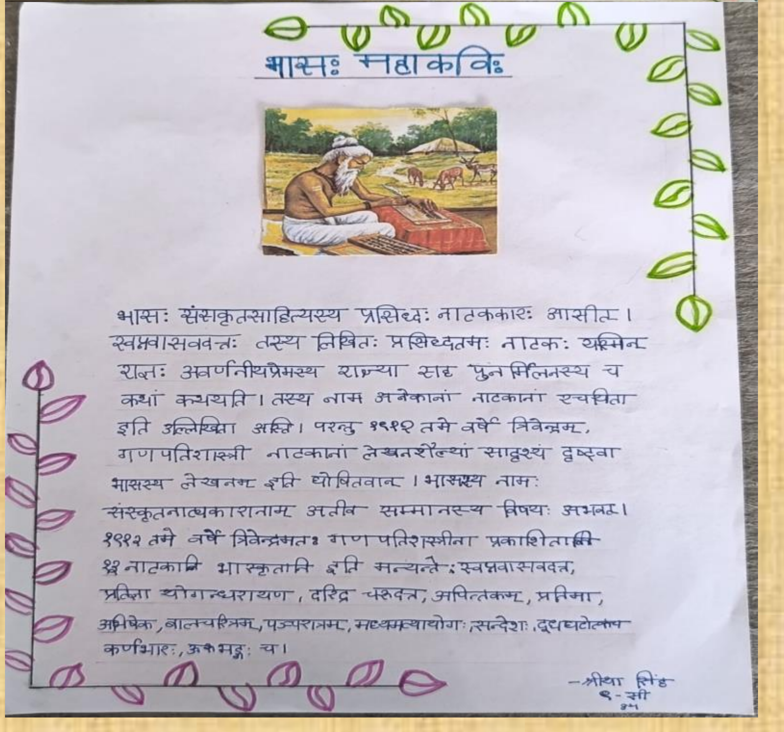
भासः महाकविः

भासः संस्कृतसाहित्यस्य प्रसिद्धः नाटककारः आसीत् । स्वप्नवासवदत्तं तस्य लिखितः प्रसिद्धतमः नाटकः यस्मिन् राजः अवर्णनीयप्रेमस्य राज्ञ्या सह पुनर्मिलनस्य च कथां कथयति । तस्य नाम अनेकानां नाटकानां रचयिता इति उल्लिखितः अस्ति । परन्तु १९१२ तमे वर्षे त्रिवेन्द्रम्, गणपतिशास्त्री नाटकानां लेखनशैल्यां सादृश्यं दृष्ट्वा भासस्य लेखनम् इति घोषितवान् । भासस्य नाम संस्कृतनाट्यकाराणाम् अतीव सम्मानस्य विषयः अभवत् । १९१२ तमे वर्षे त्रिवेन्द्रमतः गणपतिशास्त्रीणा प्रकाशितानि १३ नाटकानि भासकृतानि इति मन्यन्ते : स्वप्नवासवदत्तं, प्रतिज्ञा यौगन्धरायण, दरिद्रचारुदत्त, अविमारकम्, प्रतिमा, अभिषेक, बालचरितम्, पञ्चरात्रम्, मध्यमव्यायोग, दूतवाक्यम्, दूतघटोत्कच, कर्णभारः, ऊरुभङ्गः च ।

– श्रेया सिंह
९-सी

संस्कृतसाहित्ये रचनायाः विशेषता

संस्कृते रचना-वैचित्र्यम्

मात्र 1 वर्ण (द) का प्रयोग

दाददो दुद्ददुद्दादी दाददो दूददीददोः।
दुद्ददं दददे दुद्दे दादाददददोऽददः॥

(मूल स्रोत : माघकृत शिशुपालवध, १९/११४)

अर्थ

(वर) दान करने वाले, दुष्टों को उपताप देने वाले, शुद्धि देने वाले, परिताप देने वाले दुष्टों के नाशक बाहु वाले और दाताओं तथा आदाताओं दोनों को देने वाले श्रीकृष्णभगवान् ने दुद्द (दुःखदायी-शत्रु) पर दुःखदायी बाण को (चला) दिया।

संस्कृते रचना-वैचित्र्यम्

मात्र 1 वर्ण (न) का प्रयोग

न नोननुन्नो नुन्नोनो नाना नानानना ननु।
नुन्नोऽनुन्नो ननुन्नेनो नानेना नुन्ननुन्ननुत्॥

(मूल स्रोत : भारविकृत किरातार्जुनीयम्, १५/१४)
(उद्धरण स्रोत : भोजराकृत सरस्वतीकण्ठाभरणम्, २/२६२)

अर्थ

(शिवगणों को सम्बोधित करके अर्जुन कहता है) हे नानानन (नाना मुख वालों)! वह मनुष्य नहीं, जो अपने से कमजोर से भी पराजित हो जाए और वह भी मनुष्य नहीं है, जो अपने से कमजोर को मारे। जिसका नेता पराजित न हुआ हो, वह हार जाने के बाद भी अपराजित है। और जो उसे मारता है जो पहले से हि आहत है, वह मनुष्य नहीं है।

संस्कृते रचना-वैचित्र्यम्

मात्र 1 स्वर (आ) का प्रयोग

सामायामामाया मासा मारानायायानारामा।
यानावारारावानाया मायारामा मायारामा॥

(मूल स्रोत : दंडीकृत काव्यादर्श, ३/८२)

अर्थ

वह जो प्रभूत विरह-ज्वर के द्वारा सन्तप्त करने वाली है, जो लक्ष्मी के समान सुन्दर है, कामदेव का उत्पादन-रूप जिसका आगमन होता है और जिसके पैरों पर आवेष्टित नूपुरों की मंजुल ध्वनि ही कामीजनों के लिए जाल के समान है, वह अति विचित्र मनोहर रूप वाली रमणी चन्द्रनिशा के साथ-साथ मेरे नाश के लिए है।

ॐ सर्वे भवन्तु सुखिनः, सर्वे सन्तु निरामयाः ।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु, मा कश्चित् दुःख भाग्भवेत् ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

धन्यवादः